

СИЛАБУС
навчальної дисципліни з підготовки магістра
«ФАРМАКОТЕРАПІЯ З ФАРМАКОКІНЕТИКОЮ»

Спеціальність	226 Фармація, промислова фармація, 226.01 Фармація
Освітня програма	ОПП «Фармація, промислова фармація», 2023
Рівень вищої освіти	Магістр
Навчальний рік	2026-2027
Статус дисципліни (обов'язкова/ вибіркова)	Обов'язкова
Мова викладання	Українська, англійська
Загальне навантаження	3 кредити ЄКТС
Курс / семестр	4 курс/ 7 семестр
Укладач (і)	доцент, к.мед.н. Дорошкевич І.О.
Викладач (і), гостьові лектори	доц., к.мед.н. Барало Р.П., доц., к.мед.н. Дорошкевич І.О., проф., д.мед.н. Півторак К.В., доц., к.мед.н. Коновалова Н.В.
Місце проведення, контакти	clinpharm@vnmu.edu.ua , вул. Пирогова, 56

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ
АНОТАЦІЯ

Коротка анотація курсу, актуальність.

Програма дисципліни «Фармакотерапія з фармакокінетикою» складена відповідно до порядку підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня освіти у вищих медичних навчальних закладах освіти України у відповідності до вимог кредитно-трансферної системи організації навчального процесу ECTS, навчального плану підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація».

Дисципліна є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми «Фармація», циклу професійної підготовки магістра фармації розрахована на 3 кредити, який здобувачі освіти засвоюють протягом VII або VIII семестру на 4 році навчання.

Основним фокусом програми є отримання знань з дисципліни «Фармакотерапія з фармакокінетикою», вивчення якої необхідне для успішного засвоєння дисциплін професійної підготовки. Предметним напрямком програми є вивчення етіології, патогенезу, клінічної картини, сучасних методів діагностики та лікування різних нозологічних патологій.

Програма орієнтована на отримання знань, формування умінь та практичних навичок з основних методів клінічного, лабораторного та інструментального обстеження пацієнтів, спільно з лікарем верифікують діагноз та опрацьовують основні принципи раціональної фармакотерапії найбільш розповсюджених та соціально значущих захворювань. На практичних заняттях студенти опановують навички розрахунку доз лікарських засобів для індивідуальної фармакотерапії, залежно від способу введення, тривалості застосування, вікових особливостей і функції печінки, нирок та інших органів і систем хворого, використовуючи для цього комп'ютерні програми та обладнання.

Передреквізити. Для успішного засвоєння дисципліни студенту необхідні знання, отримані в процесі вивчення наступних дисциплін загальної підготовки: латинська мова, етика, філософія, екологія, медична біологія, медична хімія, біологічна та біоорганічна хімія, біофізика, анатомія людини, патологічна анатомія, фізіологія, патологічна фізіологія, мікробіологія, фармакологія

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ

Мета курсу та його значення для професійної діяльності.

Метою викладання навчальної дисципліни «Фармакотерапія з фармакокінетикою» є формування у майбутнього фахівця – провізора знань про основні принципи раціональної медикаментозної терапії найбільш поширених і соціально значущих захворювань людини.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Фармакотерапія з фармакокінетикою» є надання студенту достатнього обсягу теоретичних знань і практичних навичок щодо:

- а) розумінню загальних принципів інтерпретації результатів обстеження хворого, що мають значення для раціонального вибору лікарських засобів;
- б) застосуванню основних видів/напрямів фармакотерапії (етіологічна, патогенетична, симптоматична, замісна, профілактична, паліативна);
- в) визначенню раціональних схем фармакотерапії певних захворювань, вибір окремих фармакотерапевтичних груп та застосування конкретних лікарських засобів;
- г) використанню принципів доказової медицини та Формулярної системи України для забезпечення оптимального вибору лікарських засобів для раціональної фармакотерапії хворих у конкретних клінічних ситуаціях.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна.

- **інтегральна:**

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі та осмислювати і вирішувати практичні проблеми дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері фармації.

- **загальні:**

ЗК 02. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 03. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 04. Здатність до адаптації та дії у новій ситуації. Здатність виявляти ініціативу.

ЗК 06. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 07. Здатність до вибору стратегії спілкування, здатність працювати в команді та з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності.

ЗК 08. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 09. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

- **спеціальні (фахові, предметні):**

ФК 01. Здатність збирати, інтерпретувати та застосувати дані, необхідні для професійної діяльності, здійснення досліджень та реалізації інноваційних проєктів у сфері фармації.

ФК 02. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі фармації у широких або мультидисциплінарних контекстах.

ФК 03. Здатність розв'язувати проблеми фармації у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

ФК 05. Здатність продемонструвати та застосувати у практичній діяльності комунікативні навички спілкування, фундаментальні принципи фармацевтичної етики та деонтології, що засновані на моральних зобов'язаннях та цінностях, етичних нормах професійної поведінки та відповідальності відповідно до Етичного кодексу фармацевтичних працівників України і керівництв ВООЗ.

ФК 06. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію у сфері фармації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ФК 07. Здатність проводити санітарно-просвітницьку роботу серед населення з метою профілактики поширених захворювань, попередження небезпечних інфекційних, вірусних та паразитарних захворювань, а також з метою сприяння своєчасному виявленню та підтриманню прихильності до лікування цих захворювань згідно з їхніми медико-біологічними характеристиками та мікробіологічними особливостями.

ФК 08. Здатність здійснювати домедичну допомогу хворим та постраждалим у екстремальних ситуаціях та при невідкладних станах.

ФК 09. Здатність здійснювати консультування щодо рецептурних і безрецептурних лікарських засобів й інших товарів аптечного асортименту та аспектів здорового харчування, фармацевтичну опіку під час вибору та реалізації лікарських засобів природного та синтетичного походження шляхом оцінки співвідношення ризик/користь, сумісності, із врахуванням їх біофармацевтичних, фармакокінетичних, фармакодинамічних та фізико-хімічних і хімічних особливостей, показань/протипоказань до застосування, керуючись даними про стан здоров'я конкретного хворого.

ФК 10. Здатність здійснювати моніторинг ефективності та безпеки застосування населенням лікарських засобів згідно даних щодо їх клініко-фармацевтичних

Постреквізити. на основі набутих знань і навичок у процесі вивчення цієї дисципліни студенти поглиблюють та удосконалюють знання з основних методів клінічного, лабораторного та інструментального обстеження пацієнтів, спільно з лікарем верифікують діагноз та опрацьовують основні принципи раціональної фармакотерапії найбільш розповсюджених та соціально значущих захворювань.

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Після успішного вивчення дисципліни здобувач зможе:

ПРН 01. Застосовувати спеціалізовані знання та уміння/навички з загальних та фахових дисциплін у професійній діяльності.

ПРН 02. Критично осмислювати наукові і прикладні проблеми у сфері фармації.

ПРН 03. Оцінювати та забезпечувати якість та ефективність діяльності у сфері фармації.

ПРН 07. Демонструвати вміння самостійного пошуку, аналізу та синтезу інформації з різних джерел, включаючи фахову літературу, патенти, бази даних; оцінки її, зокрема, з використанням статистичного аналізу, а також застосування цих результатів для рішення типових та складних спеціалізованих завдань професійної діяльності, в тому числі щодо розробки та виробництва лікарських засобів.

ПРН 08. Розробляти і приймати ефективні рішення з розв'язання складних/комплексних задач фармації особисто та за результатами спільного обговорення; формулювати цілі власної діяльності та діяльності колективу з урахуванням суспільних і виробничих інтересів, загальної стратегії та наявних обмежень, визначати оптимальні шляхи досягнення цілей.

ПРН 09. Розробляти і реалізовувати інноваційні проекти у сфері фармації, а також дотичні міждисциплінарні проекти з урахуванням технічних, соціальних, економічних, етичних, правових та екологічних аспектів.

ПРН 10. Проводити санітарно-просвітницьку роботу у фаховій діяльності при виникненні спалахів інфекційних, вірусних та паразитарних захворювань.

ПРН 11. Надавати домедичну допомогу хворим при невідкладних станах та постраждалим у екстремальних ситуаціях.

ПРН 12. Сприяти збереженню здоров'я, зокрема профілактиці захворювань, раціональному призначенню та використанню лікарських засобів. Виконувати сумлінно свої професійні обов'язки, дотримуватися норм законодавства щодо просування та реклами

лікарських засобів. Володіти психологічними навичками спілкування для досягнення довіри та взаєморозуміння з колегами, лікарями, пацієнтами, споживачами.

ПРН 14. Визначати переваги та недоліки лікарських засобів різних фармакологічних груп з урахуванням їхніх хімічних, фізико-хімічних, біофармацевтичних, фармакокінетичних та фармакодинамічних особливостей. Рекомендувати споживачам безрецептурні лікарські засоби та інші товари аптечного асортименту з наданням консультативної допомоги та фармацевтичної опіки.

ПРН 15. Формулювати, аргументувати, зрозуміло і конкретно доносити до фахівців і нефахівців, у тому числі до здобувачів вищої освіти інформацію, що базується на власних знаннях та професійному досвіді, основних тенденціях розвитку світової фармації та дотичних галузей.

ПРН 16. Фіксувати випадки проявів побічної дії при застосуванні лікарських засобів природного та синтетичного походження; оцінювати фактори, що можуть впливати на процеси всмоктування, розподілу, депонування, метаболізму та виведення лікарських засобів і обумовлюються станом та особливостями організму людини і фармацевтичними характеристиками лікарських засобів.

3. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ЇХ ОБСЯГ

Вид занять	Години
Лекції:	10
Практичні заняття:	36
Самостійна роботи:	44
Всього	90

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва теми
1.	Введення у фармакотерапію. Мета і задачі фармакотерапії. Взаємозв'язок фармакотерапії з медико-біологічними і клінічними дисциплінами. Етика і деонтологія в медицині і фармації. Загальні поняття про етіологію, патогенез, симптоми, синдроми і перебіг хвороб людини. Медична документація: амбулаторна карта хворого, історія хвороби стаціонарного хворого, лист лікарських призначень. Методи обстеження хворого. Анамнез (хвороби, життя, медикаментозний і алергологічний). Основні види фармакотерапії: етиотропна, патогенетична, симптоматична, замісна.
2-3.	Фармакотерапія захворювань нервової системи. Етіологія, патогенез, напрямки і мета фармакологічного втручання при захворюваннях центральної і периферичної нервової системи (мігрень, паркінсонізм, неврози, невралгії, неврити, радикуліти, менінгіти). Гострі і хронічні порушення мозкового кровообігу. Основні напрямки фармакотерапії.
4.	Фармакотерапія захворювань органів дихання, туберкульозу. Основні збудники інфекцій респіраторного тракту. Етіологія, патогенез, діагностичні критерії, напрямки медикаментозної терапії пневмоній, бронхітів. Хронічні обструктивні захворювання легень (хронічний обструктивний бронхіт і бронхіальна астма). Причини і механізми обструкції бронхів. Обґрунтування доцільності застосування бронходилататорів, засобів, що усувають запальний набряк слизової оболонки бронхів, відхаркуючих препаратів при синдромі бронхообструкції. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика й основні напрямки фармакотерапії туберкульозу.

5.	Фармакотерапія в офтальмології та захворювань вуха, горла і носа. Найважливіші напрямки фармакотерапії захворювань очей: гальмування алергічних реакцій, боротьба з мікробною та вірусною інфекцією; регуляція внутрішньоочного тиску і величини зіниці. Основні принципи фармакотерапії окремих захворювань очей (кон'юнктивіти, кератити, ірідоцикліти, глаукома). Основні напрямки фармакотерапії отолярінгологічних захворювань: отитів, фарингітів, ларингітів, ринітів.
6-7.	Фармакотерапія захворювань серцево-судинної системи. Епідеміологія, фактори ризику, основні патогенетичні ланки ішемічної хвороби серця (ІХС). Основні напрямки і принципи фармакотерапії ІХС. Етіологія, патогенез атеросклерозу. Поняття про дисліпопротеїнемії. Основні групи гіполіпідемічних лікарських засобів. Епідеміологія, етіопатогенез, клінічні прояви і наслідки гіпертонічної хвороби і симптоматичних гіпертензій. Основні напрямки і принципи фармакотерапії гіпертонічної хвороби. Причини, механізми розвитку, клінічні прояви гострої і хронічної серцевої недостатності. Напрями фармакотерапії.
8-9.	Фармакотерапія захворювань шлунково-кишкового тракту. Етіологія, патогенез, діагностичні критерії захворювань шлунка і 12-палої кишки (гастрити типу А і В, виразкова хвороба). Роль <i>Helicobacter pylori</i> у виникненні гастритів, виразкової хвороби шлунка і 12-палої кишки. Напрями фармакотерапії. Етіологія, механізм розвитку, діагностичні критерії холециститу, жовчнокам'яної хвороби, гепатитів, цирозу печінки, панкреатиту.
10.	Фармакотерапія захворювань нирок і сечовивідних шляхів. Етіологія, патогенез, діагностичні критерії основних захворювань нирок і сечовивідних шляхів (пієлонефрит, гломерулонефрит, сечокам'яна хвороба, гостра і хронічна ниркова недостатність). Принципи фармакотерапії захворювань нирок і сечовивідних шляхів. Групи лікарських препаратів: антимікробні, стероїдні і нестероїдні протизапальні засоби, антикоагулянти, імунодепресанти, діуретики, антигіпертензивні засоби.
11-12.	Фармакотерапія ревматичних хвороб та системних захворювань сполучної тканини. Етіологія, патогенез, клініка, діагностичні критерії системних захворювань сполучної тканини (ревматизм, системний червоний вовчак, системна склеродермія, ревматоїдний поліартрит). Напрями фармакотерапії. етіологія, патогенез, напрямки фармакотерапії подагри.
13.	Фармакотерапія ендокринних захворювань. Етіологія, патогенез, діагностичні критерії захворювань ендокринних органів і обміну речовин (цукровий діабет і його типи, тиреотоксикоз, гіпотиреоз, патологічне ожиріння). Принципи фармакотерапії захворювань ендокринної системи й обміну речовин. Поняття про гіпо- і гіперглікемічні коми: причини, методи лікування.
14.	Фармакотерапія алергійних станів. Алергія: поняття, причини, механізм розвитку, види алергії (негайного і уповільненого типу). Основні нозологічні форми: кропивниця, набряк Квінке, анафілактичний шок, синдром лайела, синдром Стівенса-Джонсона, медикаментозна алергія. Напрями фармакотерапії. лікарські препарати, що застосовуються в лікуванні алергій.
15.	Фармакотерапія гнійно-септичних та інфекційних захворювань. Етіотропна, патогенетична і симптоматична фармакотерапія інфекційних захворювань. Принципи хіміотерапії інфекційних (колі-інфекція, харчова токсикоінфекція, холера, дифтерія, токсоплазмоз, стовбняк, висипковий тиф, лептоспіроз) і тропічних (геморагічні гарячки, рикетсіози, епідемічний зворотний тиф, малярія) захворювань.
16.	Фармакотерапія шкірних захворювань та хвороб, які передаються статевим шляхом. Напрями фармакотерапії патології шкіри та її дериватів. Визначення фармакологічних груп лікарських препаратів для пригнічення вірусної, мікробної та грибкової інфекції. Основні принципи фармакотерапії окремих захворювань шкіри (екзема, псоріаз, піодерміти, дерматомікози). інфекції, що передаються статевим шляхом: принципи діагностики, сучасні схеми фармакотерапії сифілісу, гонореї,

	сніду, хламідіозу, трихомоніазу.
17.	Основні положення фармакокінетики. Етапи фармакокінетики. Розрахунок фармакокінетичних параметрів лікарських засобів залежно від способів та кратності введення. Зміна фармакокінетичних параметрів лікарських засобів залежно від віку, статі, супутніх захворювань, функції органів та систем.
18.	Підсумковий контроль. Диф. залік

5. ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Поточний контроль на практичних заняттях	<u>Методи</u> : усне або письмове опитування та тестування, розв'язання ситуаційних задач
*Підсумковий контроль дисципліни – диференційований залік	Проводиться на останньому практичному занятті і оцінюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова» https://vnmu.edu.ua/Загальна інформація/Основні документи або https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc(2026).pdf)
Засоби діагностики успішності навчання	Теоретичні питання, тести, клінічно-орієнтовані ситуаційні завдання, практичні завдання, демонстрація практичних навичок

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання знань здійснюється згідно чинного Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова
([https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc\(2026\).pdf](https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc(2026).pdf))

Поточний контроль	За системою традиційних оцінок: 5 «відмінно», 4 «добре», 3 «задовільно», 2 «незадовільно»
Контроль практичних навичок	За системою традиційних оцінок
Підсумковий контроль з дисципліни	Оцінка за диференційований залік: 71-80 балів – «відмінно» 61-70 балів – «добре» 50-60 балів – «задовільно» Менше 50 балів – «не задовільно»/не склав
Оцінювання дисципліни:	Поточна успішність – від 72 до 120 балів (конвертація середньої традиційної оцінки за практичні заняття за 120-бальною шкалою): 60% оцінки за дисципліну Підсумковий контроль – від 50 до 80 балів: 40% оцінки за дисципліну Індивідуальна робота – від 1 до 12 балів Сумарно від 122 до 200 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
180-200	A	відмінно	

170-179,99	B	добре	зараховано
160-169,99	C		
141-159,99	D	задовільно	
122-140,99	E	задовільно	
60-121,99	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-59,99	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання знань студента

Оцінювання усної/письмової відповіді під час поточного контролю

Оцінка «**відмінно**» виставляється здобувачу освіти, який глибоко і всебічно засвоїв теоретичний матеріал, грамотно і логічно його викладає. Він може вільно оперувати термінологією, чітко відповідає на нестандартні питання за темою заняття, уміє пов'язати матеріал даної теми з вивченими раніше розділами, що свідчить про опанування рекомендованої літератури та здатність аналізувати вивчений матеріал, а також чітко демонструє значення засвоєних теоретичних знань для практичної медицини.

Студент повинен мати ґрунтовні знання з основ анатомії, гістології, фізіології, патології, біохімії та мікробіології. Чітко орієнтуватися в питаннях етіології, патогенезу запропонованих захворювань. Знати клініко-діагностичні критерії та сучасні схеми фармакотерапії. Знати етапи фармакокінетики, параметри фармакокінетики, вміти їх розраховувати та трактувати. Знати основні фактори, що можуть впливати на різні етапи фармакокінетики, їх значення для вибору шляху введення та режиму дозування препарату. Розуміти кореляційний взаємозв'язок між фармакокінетикою, ефективністю та безпечністю фармакотерапії. Знати основні молекулярні механізми виникнення фармакодинамічних ефектів.

Оцінка «**добре**» виставляється здобувачу освіти, який знає і добре володіє теоретичним матеріалом, грамотно його викладає, не допускає істотних неточностей при відповіді, допущені неточності виправляє самостійно, уміє розкрити тему з позицій її медичного значення та практичного застосування, але при цьому відповіді не виходять за межі підручника, методичних рекомендацій.

Студент повинен знати етіологію, патогенез, клініку та діагностику запропонованих для вивчення патологічних станів. Орієнтуватися в питаннях сучасних схем фармакотерапії. Знати етапи фармакокінетики, основні параметри фармакокінетики, вміти їх трактувати. Знати основні фактори, що можуть впливати на різні етапи фармакокінетики, їхнє значення для вибору шляху введення та режиму дозування препарату. Розуміти кореляційний взаємозв'язок між фармакокінетикою, ефективністю та безпечністю фармакотерапії. Знати основні молекулярні механізми виникнення фармакодинамічних ефектів.

Оцінка «**задовільно**» виставляється здобувачу освіти, який знає базові поняття та визначення з вивченої теми, але допускає значні неточності або має труднощі при формулюванні відповіді, не може пов'язати теоретичний матеріал із практикою. Студент повинен володіти обов'язковим мінімумом теоретичних знань та практичних навичок - знати етіологію, патогенез, клініку, діагностику та фармакотерапію запропонованих патологічних станів, етапи фармакокінетики, основні параметри, розуміти їхній зв'язок з виникненням фармакодинамічних та побічних ефектів, знати основні механізми реалізації фармакодинамічних ефектів.

Оцінка «**незадовільно**» виставляється здобувачу освіти, який не знає теоретичних основ теми, допускає грубі помилки при відповіді, не розуміє базових понять та визначень, не може пояснити значення теоретичного матеріалу для практичної діяльності. Студент не володіє обов'язковим мінімумом знань щодо етіології, патогенезу, клініко-діагностичних

критеріїв, фармакокінетики, не орієнтується в схемах фармакотерапії, основних фармакокінетичних параметрах, механізмах реалізації фармакодинамічних ефектів.

Критерії оцінювання усіх інших видів навчальної роботи студента ґрунтуються на вимогах Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова» ([https://www.vnmue.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc\(2026\).pdf](https://www.vnmue.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc(2026).pdf)) і зазначені в робочій програмі навчальної дисципліни.

Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач освіти після засвоєння дисципліни – 200 балів. Мінімальна кількість балів становить 122 бали.

7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Навчальний контент (конспект або розширений план лекцій), тематичні плани лекцій, практичних занять, самостійної роботи, завдання для поточного контролю, методичні рекомендації, посібники).

8. ПОЛІТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Виконання навчальних завдань і робота за дисципліною має відповідати вимогам «Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова» ([https://www.vnmue.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc\(2026\).pdf](https://www.vnmue.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc(2026).pdf)), «Положення про організацію освітнього процесу для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Вінницькому національному медичному університеті ім. М. І. Пирогова» (https://www.vnmue.edu.ua/downloads/other/pologPhD_org.pdf), Закону України «Про освіту» (ст. 42), Закону України «Про академічну доброчесність», Кодексу академічної доброчесності ВНМУ ім. М. І. Пирогова (https://www.vnmue.edu.ua/downloads/other/kodex_akad_dobr_edit%202026.pdf).

Здобувач освіти має право на отримання якісних освітніх послуг та безпечне освітнє середовище в умовах воєнного стану, надзвичайних ситуацій та надзвичайних станів, доступ до сучасної наукової та навчальної інформації, кваліфіковану консультативну допомогу під час вивчення дисципліни та опанування практичними навичками. Політика кафедри під час надання освітніх послуг є студентоцентрованою, базується на нормативних документах Міністерства освіти та Міністерства охорони здоров'я України, Статуті університету та порядку надання освітніх послуг, в тому числі при виникненні надзвичайних ситуацій, регламентованого основними документами та розпорядженнями щодо організації навчального процесу в ВНМУ ім. М. І. Пирогова та засадах академічної доброчесності.

Академічна доброчесність. Під час вивчення дисципліни та виконання усіх видів навчальних завдань/дослідницької діяльності здобувач освіти має керуватись Законом України «Про освіту» (ст. 42), Законом України «Про академічну доброчесність», Кодексом академічної доброчесності ВНМУ ім. М. І. Пирогова (<https://www.vnmue.edu.ua/> загальна інформація/ Основні документи/ Кодекс академічної доброчесності ВНМУ ім. М.І. Пирогова). При порушенні норм академічної доброчесності застосовуються заходи реагування відповідно до чинних нормативних документів.

Дотримання правил розпорядку ВНМУ, техніки безпеки на практичних заняттях. На першому практичному занятті викладач проводить інструктаж з безпечного поводження в приміщеннях кафедри, ознайомлює із місцем розташування укриття, маршрутом переміщення в укриття згідно прийнятої схеми евакуації, правилами поведінки під час переміщення до укриття та перебування в ньому, пояснює всі дії, передбачені Планом реагування на надзвичайні ситуації (згідно Наказу № 505 від 30.08.2023 р.). У разі сигналу «Повітряна тривога» або інших сигналів оповіщення викладач перериває заняття. Всі разом переходять в укриття, де перебувають до скасування сигналу оповіщення. Після відміни сигналу тривоги викладач і здобувачі освіти продовжують заняття в учбових кімнатах кафедри або самостійно доопрацьовують навчальний матеріал з опитуванням на наступному занятті.

Вимоги щодо підготовки до практичних занять.

Здобувач освіти зобов'язаний приймати активну участь в проведенні освітнього процесу: відвідувати заняття та бути підготовленим до них, тестові завдання до поточної теми мають бути розв'язані у робочому зошиті, схеми та таблиці заповнені; активно обговорювати тему заняття, виконувати всі передбачені програмою завдання, шукати додаткову інформацію по темі заняття та презентувати її своїм колегам.

На заняття слід приходити вчасно. Запізнення не допускається (згідно Правил внутрішнього розпорядку для осіб, що навчаються у ВНМУ). Здобувач, який запізнився більше, ніж на 10 хвилин на заняття, не допускається до останнього і повинен його відпрацювати в установленому порядку. На практичних заняттях студент має бути одягнений в медичний халат, в іншому випадку здобувачі не допускається до заняття,

У спілкуванні з викладачами, співробітниками, товаришами та іншими особами, що навчаються у ВНМУ дотримуватись ввічливості, привітності, доброзичливості. Здобувачі повинні дотримуватись тиші, спокою, шляхетної поведінки в приміщеннях кафедри.

У своїй роботі колектив кафедри дотримується принципів взаємоповаги і толерантності. Те саме вимагається від здобувачів.

Здобувач повинен дотримуватись правил безпеки під час знаходження у приміщеннях кафедри.

Під час перебування на клінічних базах здобувачі зобов'язані виконувати вимоги лікувально-охоронного та санітарно-гігієнічного режимів. При введенні в лікувальному закладі режиму карантинних обмежень обов'язкове строге виконання його вимог. Форма одягу при вході у стаціонарні відділення: змінне взуття, медичний халат і шапочка. При собі мати медичну маску, рукавички, антисептик. Пронесення з собою верхнього одягу, взуття, громіздких речей не дозволяється. Заборонене самовільне, без дозволу викладача, торкання до апаратури, обладнання та інструментарію. Під час співбесід з хворими та їх родичами, а також поза стаціонаром здобувачі зобов'язані дотримуватись етико-деонтологічних принципів, вимог чинного законодавства про збереження інформації. Категорично забороняється поширювати медичну та особисту інформацію пацієнтів у будь-який спосіб (в т.ч. у соцмережах, усних розповідях тощо). Під час контактів з персоналом та дискусій в процесі навчання сповідаються принципи толерантності, ввічливості та взаємоповаги, не допускається виклична, некоректна, провокативна поведінка.

Використання мобільних телефонів та інших електронних девайсів. Використання мобільних телефонів та інших електронних пристроїв на занятті не допускається (окрім екстрених дзвінків, випадків демонстрації додаткового матеріалу з теми заняття).

Пропуски занять. Пропущені заняття відпрацьовуються в порядку, встановленому в чинному Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова (посилання [https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc\(2026\).pdf](https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc(2026).pdf)) у час, визначений графіком відпрацювань (опублікований на сайті кафедри <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра клінічної фармації та клінічної фармакології) черговому або своєму викладачу. Відпрацювання передбачає виконання завдань згідно теми пропущеного заняття.

Порядок допуску до підсумкового контролю з дисципліни наведений в чинному Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова (посилання [https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc\(2026\).pdf](https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc(2026).pdf)). До підсумкового контролю здобувачі допускаються за умови відсутності академічної заборгованості: середній бал поточних оцінок не менше 3,0, всі пропущені практичні заняття відпрацьовані на позитивну оцінку («3» і більше). В іншому випадку здобувач повинен підвищити середній бал, відпрацювавши незадовільні оцінки, та відпрацювати пропущені заняття.

Додаткові індивідуальні бали. Індивідуальні бали з дисципліни здобувач може отримати за якісне виконання індивідуальної роботи, зміст якої оприлюднений на сайті кафедри в навчально-методичних матеріалах дисципліни, кількість балів визначається за результатами ІР згідно чинного Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ

ім. М. І. Пирогова

([https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc\(2026\).pdf](https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc(2026).pdf)).

Вирішення конфліктних питань. При виникненні непорозумінь та претензій до викладача через якість надання освітніх послуг, оцінювання знань та інших конфліктних ситуацій, здобувач повинен спершу повідомити про свої претензії викладача. Якщо конфліктне питання не вирішено, то студент має право подати звернення до завідувача кафедри згідно Положення про розгляд звернень здобувачів вищої освіти у ВНМУ ім. М. І. Пирогова ([https://www.vnmu.edu.ua/Загальна інформація/Основні документи](https://www.vnmu.edu.ua/Загальна_інформація/Основні_документи)). Також здобувач має право звернутись до студентського самоврядування, адміністрації факультету (інституту) чи університету безпосередньо чи через скриньки довіри (лінки і адреси доступні на офіційному сайті ВНМУ). Кафедра виходить з розуміння того, студентоцентричність передбачає відповідальність здобувача за свідоме й активне набуття знань, належне виконання передбачених законодавством та регуляторними документами ВНМУ норм і правил та залишає за собою право інформувати відповідні структури про порушення з боку студентів.

Політика в умовах змішаного навчання. Порядок змішаного навчання регулюється Положенням про запровадження елементів дистанційного навчання у ВНМУ ім. М. І. Пирогова ([https://www.vnmu.edu.ua/ Загальна інформація/Основні документи](https://www.vnmu.edu.ua/Загальна_інформація/Основні_документи)). Основними навчальними платформами для проведення навчальних занять є Microsoft Team, Google Meets. Порядок проведення практичних занять, лекцій, відпрацювань та консультацій під час дистанційного навчання оприлюднюється на веб-сторінці кафедри ([https://www.vnmu.edu.ua/ кафедра клінічної фармації та клінічної фармакології/ Студенту/аспіранту/форма навчання/курс/навчально-методичні матеріали](https://www.vnmu.edu.ua/кафедра_клінічної_фармації_та_клінічної_фармакології/Студенту/аспіранту/форма_навчання/курс/навчально-методичні_матеріали)).

Зворотній зв'язок з викладачем здійснюється через чат в Microsoft Team, месенджери (Viber, Telegram, WhatsApp) або електронну пошту (на вибір викладача) в робочий час.

9. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Навчально-методичне забезпечення дисципліни оприлюднено на сайті кафедр. Маршрут отримання матеріалів <https://www.vnmu.edu.ua/кафедра> студенту/аспіранту

ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Клінічна фармакологія: підручник / За ред. О.М. Біловола. - Вінниця: Нова книга, 2021. - 554 с.
2. Клінічна фармакологія: навч. посіб. / Є. І. Шоріков, Г. І. Шумко, О. С. Хухліна [та ін.]. – Вінниця: Нова кн., 2019. – 510 с.
3. Побічна дія ліків – Side Effects of Medications: навчальний посібник у 2 т. / за заг. ред. В.М. Бобирьова, М.М. Потяженка. – Вінниця: Нова Книга, 2020. (I том – 352 с.); 2021 (II том).
4. Побічні реакції окремих груп лікарських засобів: навч. посібник / за ред. проф. О.О. Яковлевої. Вінниця, 2019. – 308 с.
5. Сучасна клінічна фармакологія та побічні реакції серцево-судинних лікарських засобів: навч. посібник / за ред. проф. О.О. Яковлевої. Вінниця, 2020. – 204 с.
6. Фармакокінетика: навч. посібник / Яковлева О. О., Косован А. І., Семененко І. Ф., Барало Р. П., Коновалова Н.В. – Вінниця, 2013. – 32 с.
7. Фармакотерапія: підручник для студентів фармацевтичних факультетів / Крайдашенко О.В., Купнивицька І.Г., Кліщ І.М., Яковлева О.О., Семененко С.І. та ін. – Вінниця: „Нова книга”, 2013. - 536 с.
8. Фармакотерапія: у 2 книгах. — Книга 2: підручник (ВНЗ IV р. а.) / Б.А. Самура, А.С. Свінцицький, В.Ф. Москаленко та ін. — 3-є вид., Київ: ВСВ «Медицина», 2012. – 792с.

9. Фармакотерапія з фармакокінетикою: навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. / за ред. І. В. Кіреєва; Нац. фармац. університет. - Харків: Золоті сторінки, 2019. - 383 с. - (До 100-річчя Національного фармацевтичного університету).
10. Фармацевтична опіка: вибрані питання: навчальний посібник / Хухліна О.С., Ткач Є.П., Подплетня О.А., Чурсіна Т.Я., Семененко І.Ф., Семененко С.І., Дорошкевич І.О. та ін. - Вінниця, Нова книга, 2014. - 519 с.
11. Alves da Costa F., van Mil J.W.F., Alvarez-Risco A. The Pharmacist Guide to Implementing Pharmaceutical Care. - Springer Cham, 2019. 506 p.
12. Brunton L.L., Chabner B.A., Knollmann B.C. Goodman and Gilman's The Pharmacological Basis of Therapeutics (13-th Edition). - 2017. 1423 p.
13. Clinical Pharmacology / M. J. Brown, P. Sharma, F. A. Mir, P. N. Bennett. - twelfth edition. - Edinburgh-London-New York-Oxford-Philadelphia-St Louis-Sydney: Elsevier, 2019. - 706 p.
14. Clinical pharmacology / Morris J. Broun and others. - ELSEVIER, 2019. - 706 p.
15. Katzung B.G., Masters S.B., Trevor A.J. Basic & Clinical Pharmacology (11-th Edition). - 2018. - 1547 p.
16. Pharmacotherapy Principles & Practice (fifth edition) / M.A. Chisholm-Burns, T.L. Schwinghammer, P.M. Malone, J.M. Kolesar, K.C. Lee, P.B. Bookstaver. - MC Graw Hill Education, 2019. - 1696 p.
17. Pharmacotherapy Handbook (11th edition) / T.L. Schwinghammer, J.T. DiPiro, V.L. Ellingrod, C.V. DiPiro. - MC Graw Hill Education, 2021. - 1110 p.

Допоміжна

1. Бойко Т.І. Клінічні лабораторні дослідження: підручник для студентів вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів / Т.І. Бойко. - 2-ге вид., перероб. і доп. - Київ: ВСВ Медицина, 2015. - 351 с.
2. Електронний посібник до вивчення курсу «Клінічна фармакологія та лабораторний супровід для фармакотерапії» / П.М. Полушкін - Д.: ДНУ, 2014. - 264 с.
3. Клінічна фармакологія та фармакотерапія в ревматології: посіб. для студ. ВМЗ, лікарів, провізорів / М. П. Красько [та ін.]; Запоріж. держ. мед. ун-т. - 2-ге вид., доопрац. та допов. - Запоріжжя: ЗДМУ, 2016. - 319 с.
4. Мазур І. П. Клінічна фармакологія та фармакотерапія в стоматології: навч. посіб. для студентів стоматол. ф-тів вищ. навч. закл. - мед. ун-тів, ін-тів й акад., а також лікарів-інтернів, курсантів і лікарів-стоматологів / І. П. Мазур, М. В. Хайтович, Л. І. Голопихо. - 2-ге вид. - Київ: Медицина, 2019. - 375 с.
5. Особливості фармакодинаміки та призначення лікарських засобів в педіатричній практиці: метод. рек. / уклад. Г. В. Зайченко [та ін.]; Нац. мед. ун-т ім. О. О. Богомольця. - Київ: Юстон, 2017. - 83 с.
6. Планування сім'ї та контрацепція: навчальний посібник / В.І. Бойко [та ін.]; за заг. ред. В. І. Бойка; Сум. держ. ун-т МОН України. - Суми: Сум. держ. ун-т, 2018. - 222 с.
7. Сучасні класифікації та стандарти лікування захворювань внутрішніх органів. Невідкладні стани в терапії. Аналізи: нормативні показники, трактування змін / за ред. Ю.М. Мостового. - 28-е вид., Київ: Центр ДЗК, 2021. - 800 с.
8. Clinical Pharmacy and therapeutics (15th edition) / R. Walker, C. Whittlesea. - Elsevier, 2012. - 998 p.
9. Drugs side effects / [Posokhova K.A., Oleshchuk O.M., Korda M.M., Shevchuk O.O., Cherniashova V.V.]. - 2023. - Ternopil: TNMU. - 286 p.
10. Nathan A. Non-Prescription Medicines. 2020. 320 p.
11. Pharmacology and pharmacotherapeutics (24th edition) / R.S. Satoskar, N.N. Rege, S.D. Bhandarkar. - Elsevier, 2015. - 1852 p.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

1. Електронна адреса сайту університету: <http://vnmue.edu.ua>
2. Електронна адреса сайту бібліотеки університету: <http://library.vnmue.edu.ua>
3. Всесвітня організація охорони здоров'я <http://www.who.int/en/>
4. Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
5. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
6. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
7. Англomовна текстова база даних медичних та біологічних публікацій: <http://www.pubmed.com>
8. Англomовний веб-ресурс для лікарів та інших професіоналів охорони здоров'я: <https://emedicine.medscape.com/pulmology>
9. Державний реєстр лікарських засобів www.moz.gov.ua
10. Уніфіковані протоколи ведення хворих www.moz.gov.ua
11. Австралійський бюлетень небажаних лікарських реакцій. <http://www.tga.health.gov.au/adr/aadrb.htm>
12. Британський щомісячний бюлетень з безпечності застосування лікарських засобів. <http://www.mhra.gov.uk/Publications/Safetyguidance/DrugSafetyUpdate/index.htm>
13. Лекції для післядипломної освіти «Принципи клінічної фармакології» Клінічного центру Національного інституту здоров'я США. <http://www.cc.nih.gov/researchers/training/principles.shtml>.
14. Міжрегіональне товариство спеціалістів доказової медицини: <http://www.osdm.org/index.php>
15. Вісник доказової медицини: <http://www.evidence-update.ua>
16. Європейське товариство клінічних фармакологів і фармакотерапевтів: <http://www.eacpt.org>
17. Ресурс з фармакогенетики. <http://www.pharmgkb.org/>.
18. On-line реєстрація небажаних лікарських реакцій на сайті FDA. <http://www.accessdata.fda.gov/scripts/medwatch/medwatch-online.htm>
19. Онлайн-платформа з протоколами на засадах доказової медицини: <http://guidelines.moz.gov>
20. Взаємодія ліків: <https://www.dynamed.com/drug-interactions>
21. Ресурс по взаємодії лікарських засобів: <http://medicine.iupui.edu/flockart/>

Силабус з дисципліни «Фармакотерапія з фармакокінетикою» обговорено та затверджено на засіданні кафедри клінічної фармації та клінічної фармакології (протокол № 1, від «27» серпня 2026р.)

Відповідальний(а) за курс:

К.мед.н., доцент ЗВО

Інна ДОРОШКЕВИЧ

В.о. завідувача кафедри
клінічної фармації та
клінічної фармакології
к.мед.н., доцент ЗВО

Інна ДОРОШКЕВИЧ